16.3.7 Snijwonden, knevel en hechten

Kleine snijwonden verzorg je als een schaafwonde.
Snijwonde en de directe omgeving desinfecteren met een ontsmettingsmiddel.
Het weefsel tegen elkaar drukken en verbinden. Het bloeden stelpen gaat sneller wanneer je de gewonde hand of voet omhoog brengt.

Tegenwoordig zijn er ook vochtregulerende wondbedekkers: hiermee zou een wonde beter genezen.
Vroeger werd de reuzenbovist (📖 Calvatia gigantea) in lappen gesneden om wonden af te dekken.

Pus in een wonde bestaat uit witte bloedlichaampjes die zich hebben opgeofferd om jou te verdedigen.

Secondelijm werd in veldhospitalen in Vietnam door wanhopige verplegers gebruikt om gapende wonden snel te dichten in afwachting van een arts. De lijm redt levens, maar is giftig voor levende cellen. De sterkste chirurgische lijm vandaag is cyanoacrylaat, een variant van secondelijm.

♫ *'Bloed loopt als een gek in je rond, op zoek naar een snee of gat.' Piet Grijs*

Een gel van een bestanddeel uit zoethout (📖 glycyrrhizine) kan op een **wonde** het overreagerend alarmine uitschakelen waardoor de huid aanmerkelijk sneller geneest. (uGent & VIP, 2021)

Om bloedingen te stelpen en wonden sneller en gezond te laten helen werden door de Egyptenaren, Grieken en Romeinen al **spinnenwebben** 📖 gebruikt om op en in de wonden (vb. na gevechten) te leggen. Gebruik zo vers mogelijke, en propere webben. Pluk vuil of insectjes er uit en leg het web op de wonde. Bij grotere wonden er in. Om het web in de natuur tegen aantasting van schimmels en bacteriën te beschermen bevatten de draden sterke antibiotica 📖. Die verhinderen infectie van de wonde. De vitamine K in het web helpt om de bloeding sneller te stollen. Het web droogt uit en wordt hard, maar kan later makkelijk met wat heet water verwijderd worden.

♫ *In de woestijn heet onkruid een oase.*
♫ *Dokter tegen zieke non:*
'Deze pillen zullen u weer snel op de knieën krijgen.'

Hechten 🕮
Als wonden meer dan 3 mm diep en 13 mm lang zijn worden ze gehecht, de randen worden dwars genaaid of geniet. Dat geneest sneller en geeft minder infectie en littekenweefsel. Hechten moet binnen de 6 uur, anders heeft het niet veel zin meer. De draadjes blijven 5 à 10 dagen zitten. Let op interne infecties.

Bij een **slagaderlijke bloeding** komt (spuit) het bloed met krachtige snelle (hart)slagen uit de slagader.
Een aderlijke bloeding 🕮 is minder rood, en niet pulserend.
Stelp de bloeding door directe druk op de wonde. Eventueel de (slag)ader dichtknijpen door hem tegen het onderliggende bot te drukken tussen het hart en de wonde. Houd de wonde 10 minuten dichtgedrukt.

Indien nodig afknellen, niet te lang. Een volwassene heeft ca. 5 liter bloed.
Als rechtstreekse en onrechtstreekse druk de bloeding niet stopt of niet mogelijk is, dus enkel in zeer ernstige gevallen (afgerukte ledematen...) kan een **tourniquet of knevel** 🕮 aangelegd worden (voor alle zekerheid: nooit om de hals!). Leg een brede band van 5 à 7cm, op 5 cm van de wonde (richting hart), niet op een gewricht. Leg een kussentje, rolletje verband... op de ader. Draai de band 2 à 3 maal rond het lidmaat, knoop de einden samen en steek er een stok of pen onder. Door die aan te draaien knelt de band steeds harder. Draai tot het bloeden stopt. Noteer de tijd (vb. T= 18:36) op het voorhoofd.
(Dat helpt niet tegen het bloeden, maar is info voor de spoedartsen.) Om de 10 à 15 minuten de knevel 1 à 2 minuten wat lossen om weefsel van bloed te voorzien tegen het afsterven. Ondertussen wel rechtstreekse druk op de wonde houden.

Slagaders zijn dikwandig en relatief eenvoudig te hechten. Aderen zijn dunwandig en moeilijk te hechten.

Aristocratische Castillianen wezen ter onderscheiding van mensen met Moors bloed op de blauw lijkende aderen onder hun bleke huid. Vandaar de term 'blauw bloed'. 🕮

Blauw bloed 🕮 is peperduur
De farmaceutische industrie oogst al decennialang commercieel bloed van de helmvormige Limulus Polyphemus (🕮 de Atlantische degenkrab), een 450 miljoen jaar oud, levend fossiel. Het gouden bloed kleurt blauwe door koper. Het heeft geen hemoglobine om zuurstof te transporteren, maar 50 gram per liter bloed van het eiwit hemocyanine, dat amebocyten (ziekteverwekkers) inkapselt en isoleert. Het blauwe goud heet Limulus Amebocyte Lysate (LAL) en brengt 14.000 euro per liter op.
Tot 30% van de dieren sterft kort na het aftappen. Sinds 2016 is er nochtans een synthetisch alternatief in Europa goedgekeurd: Limulus-lysaat, 'recombinant-factor C' (rFC). Maar de kaalslag blijft verdergaan. De afgelopen vier decennia is de populatie met 80% ingestort. Het ecosysteem is zwaar verstoord omdat veel andere soorten foerageren op de eitjes: gestreepte zeebaars, schol, diamantrugschildpad, steenloper, kanoet.